

Remissvar: EU:s ramprogram för forskning och innovation

Regeringens dnr: U2025/01586

Sveriges förenade studentkårer (SFS) inkommer här med sina synpunkter på remissen av *EU:s ramprogram för forskning och innovation*. SFS är en sammanslutning av studentkårer vid Sveriges universitet och högskolor. SFS har ett sextiotal medlemskårer som tillsammans representerar ungefär 400 000 studenter och doktorander.

SFS är inte en av remissinstanserna men anser att det ändå är relevant för oss att besvara remissen då den rör högre utbildning.

Remissen har besvarats tillsammans med SFS doktorandkommitté.

Övergripande kommentar

SFS är positiv till den ökade budgeten för ramprogrammet, från 95,5 miljarder euro till 175 miljarder euro. Generellt sett är FP10 ett bra exempel på hur EU-investeringar fördelas till verksamheter som ökar produktiviteten och innovationerna i samhället. Det är därför det är ett bra steg framåt att öka budgeten för Horisont-programmet.

Budgeten är uppdelad i fyra pelare: excellent vetenskap (I), konkurrenskraft och samhälle (II), innovation (III) och europeiskt forskningsområde (IV). Ur SFS perspektiv är det framförallt viktigt att budgeten ökar för den första pelaren eftersom det är där grundforskningen finansieras, genom Europeiska forskningsrådet (ECR) och Marie Skłodowska-Curie Actions (MSCA). Stabil och välfinansierad grundforskning är en förutsättning för forskningens frihet, framtida innovationer, och excellent forskning.

Remissvaret utgår i övrigt från regeringens angivna frågeställningar, vilka behandlas nedan.

Bedöms förslaget skapa förutsättningar för att stärka excellent europeisk forskning och innovation?

I kommissionens förslag är den föreslagna budgeten på 175 miljarder euro uppdelad i fyra pelare: excellent vetenskap (I) om 44,079 miljarder euro, konkurrenskraft och samhälle (II) om 75,876 miljarder euro, innovation (III) om

38,785 miljarder euro, samt europeiskt forskningsområde (IV) om 16,262 miljarder euro.

SFS är oroade över att den andra pelarens höga andel av medel utmanar den svenska och europeiska forskningens excellens eftersom den minskar andelen av de tillgängliga medlen för grundforskning, som finansieras genom Europeiska forskningsrådet (ECR) och Marie Skłodowska-Curie Actions (MSCA). Dessutom kan inkluderingen av försvars- och dubbla användningsområden i den andra pelaren, under det nuvarande osäkra försvarspolitiska landskapet, oavsiktligt leda till mycket höga andelar av finansieringen för försvaret. Denna höga fokusering kan orsaka oönskade effektivitetsproblem i forskningsfinansieringen, om den plötsliga ökningen av tillgängliga medel är högre än tillgången på rimliga forskningsprojekt som tillämpar finansieringen.

Det är svårt att på förhand förutse vilka innovationer som kommer att påverka samhället mest, vilket är en svaghet med riktade forskningsmedel. Ofta tillkommer dessa innovationer genom grundforskning. Av denna anledning menar SFS att svensk och europeisk innovation skulle må bättre av att i högre grad fokusera finansieringen på den första pelaren snarare än på den tredje.

Dessutom uppfattar SFS det som oklart varför vissa delar, såsom ren omställning, hälsa och bioekonomi, digitalt ledarskap och försvarsfonder räknas dubbelt i både European Competitiveness Fund och Horisont Europa. Sådan finansiering inom Horisont Europa bör överföras för att prioritera grundfinansiering av forskning via ECR och MSCA i den första pelaren.

Bedöms förslaget skapa förutsättningar för att stärka synergier mellan europeisk och svensk forskning och innovation?

SFS anser att tillhandahålla medel för att förbättra ERA och samordna forsknings- och innovationsinvesteringar mellan EU och dess medlemsstater skapar förutsättningar för att stärka synergier mellan europeisk och svensk forskning och innovation.

Bedöms förslaget skapa förutsättningar för att stärka samarbete mellan akademi och privat sektor?

Förslagets stöd till forsknings- och teknikinfrastrukturer kan vara ett sätt att främja samarbete mellan akademi och privat sektor. Dessutom är avancerad infrastruktur en förutsättning för forskning på högsta nivå.

Bedöms förslaget skapa förutsättningar för att stärka det svenska deltagandet i ramprogrammet?

Den totalt ökade budgeten för ramprogrammet bör i sig vara ett sätt att locka Sverige att delta i det. Dessutom bör förslagen om snabbare ansökningstider

för bidrag locka svenska universitet och andra myndigheter att investera. Det kan förväntas att olika svenska aktörer skapar interna incitament för att öka möjligheterna för enskilda forskargrupper och forskargrupper att delta.

SFS uppfattar det som oklart om förslaget tar hänsyn till finansieringsbeloppet per ERC-projekt eller antalet olika finansieringsinstrument. Jämfört med perioden för det föregående ramprogrammet bör den maximala tillgängliga finansieringen ökas för att ta hänsyn till inflation och andra ökade kostnader, och antalet finansieringsinstrument bör minskas för att förenkla och smidiggöra ansökningsprocesserna.

Vilka delar i förslaget bedöms extra viktiga att värna respektive mota vid kommande förhandlingar?

Det är oerhört viktigt att andelen och beloppet för pelare I (excellent vetenskap) ökar, inklusive ökad finansiering för ECR och MSCA, vilka är viktiga verktyg för att främja forskning av högsta kvalitet och attrahera internationella talanger i Europa.

Rasmus Lindstedt
Ordförande
rasmus.lindstedt@sfs.se
070-545 75 57

Mathilda Fredriksson
Utredare
mathilda.fredriksson@sfs.se
076-544 01 02